

**HIV infekcijas, tuberkulozes un seksuālās transmisijas infekciju
izplatības ierobežošanas koordinācijas komisijas
sanāksmes PROTOKOLS Nr.27**

Rīgā, 11.06.2014.

Sanāksmi vada: komisijas priekšsēdētāja *S.Līviņa (VM)*¹

Piedalās:

Komisijas priekšsēdētāja vietniece: *I.Šmate (SPKC)*

Piedalās:

komisijas locekļi:

B.Kleina (VM), Š.Konova, V.Mavčutko (SPKC), A.Molokovskis (Apvienība HIV.LV), I.Kokars (AGIHAS), I.Hartmane (Rīgas I.slimnīca, ASTSKC), R.Fedosejeva (IeVP), I.Upmace (Baltijas HIV asociācija, Papardes zieds), R.Kaupe (DIA+LOGS), L.Vīksna (RSU, RAKUS)

citi dalībnieki:

J.Feldmane, A.Segliņa, I.Liepiņa (VM), I.Lucenko, L.Grāmatiņa (SPKC), L.Štāle (LSK), R.Kubuliņa (Papardes zieds)

Protokolē *Š.Konova (SPKC)*

Sanāksmi sāk plkst. 15:00

**1. Par HIV infekcijas, seksuālās transmisijas infekciju, B un C hepatīta izplatības
ierobežošanas rīcības plāna 2014.-2016.gadam virzību
(J.Feldmane)**

J.Feldmane informē, ka HIV infekcijas, seksuālās transmisijas infekciju, B un C hepatīta izplatības ierobežošanas rīcības plānā 2014.-2016.gadam (turpmāk – Plāns) pašlaik tiek izvērtēta iespēja ieviest šogad reģistrētās Cilvēka imūndeficīta vīrusa (HIV) infekcijas diagnostikas, ārstēšanas un profilakses klīniskās vadlīnijas. Tam ir nepieciešams papildus finansējums. Tiek veikti aprēķini, saskaņojot ar Nacionālo veselības dienestu un Latvijas infektoloģijas centru.

Tāpat notiek aktīvs darbs pie tā, lai Plānā paredzētie profilaktiskie pasākumi būtu pietiekoši efektīvi, lai sasniegtu gaidīto rezultātu. Tiek spriests par HIV profilakses punktu (HPP) tīkla paplašināšanu, lai HPP sasniegtu ne tikai injicējamo narkotiku lietotājus, bet arī citas riska grupas. Plāns paredz veicināt sadarbību ar nevalstiskajām organizācijām, pašvaldībām.

Lai risinātu iepriekš minētos jautājumus, maija mēnesī VM organizēja trīs sanāksmes. Sanāksmē ar RAKUS, NVD u.c. notika diskusija par ārstēšanas jautājumiem, un HIV pacientu ārstēšanas izmaksu aprēķināšanu. Sanāksmē ar NVO tika saņemti priekšlikumi par to, ka HIV profilaksē vajadzētu iesaistīt arī kristīgās organizācijas un darba devējus. Tika apskatīti jautājumi par darbu ar mērķa grupām ielās, šī darba veicēju drošība un darba piederumi. Tāpat tika saņemti priekšlikumi par to, ka profilakses darbā vajadzētu vairāk pievērsties sabiedrības informēšanai, vajadzētu būt plašākai reklāmai masu saziņas līdzekļos. Jāveicina sadarbība ar

¹Saīsinājumi: AGIHAS- biedrība „Atbalsta grupa inficētajiem ar HIV un AIDS slimniekiem”, Apvienība HIV.LV- biedrība „Apvienība HIV.LV”, ASTSKC- Ādas un seksuāli transmisīvo slimību klīniskais centrs, Baltijas HIV asociācija- biedrība „Baltijas HIV asociācija”, DIA+LOGS- biedrība „Dialogs”, IeVP- Tieslietu ministrijas Ieslodzījuma vietu pārvalde, LSK- biedrība „Latvijas Sarkanais Krusts”, Papardes zieds- biedrība „Latvijas Ģimenes plānošanas un seksuālās veselības asociācija „Papardes zieds”, RAKUS- SIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca”, RSU- Rīgas Stradiņa universitāte, SPKC- Slimību profilakses un kontroles centrs, VM- Veselības ministrija

pašvaldībām, būtu lietderīgi veikt pašvaldību aptauju par ieinteresētību iesaistīties dažādos slimību profilakses pasākumos. Notika arī tikšanās ar Rīgas domes (RD) pārstāvjiem. RD ir ieinteresēta sadarboties, 2015. gadā plānots atvērt vēl divus jaunus HPP.

Jūnija mēnesī VM un SPKC pārstāvji dosies pieredzes vizītē uz Igauniju saistībā ar HIV profilakses jautājumiem. Tiks apskatīts Igaunijas HPP darbs, kā arī pētīts, kāda ir Igaunijas valsts institūciju sadarbība ar NVO, kā ir iesaistītas pašvaldības.

Tāpat saistībā ar Plānu tiek skatīts jautājums par apmācību nodrošināšanu dažādām mērķauditorijām, tiek uzsvērts, ka apmācībām ir jābūt metodiski vadītām, pēc noteiktiem kritērijiem.

Svarīga ir agrīna infekcijas diagnostika un ārstēšana, tāpēc liela nozīme ir eksprestestu pieejamībai riska grupām. Plāna ietvaros ir paredzēts paplašināt eksprestestu pieejamību riska grupām.

J.Feldmane informē, ka pašlaik Eiropā norisinās diskusija par HIV paštestu ieviešanu Eiropas valstīs. Šādi testi pašreiz ir ieviesti Apvienotajā karalistē un tiek plānots arī Francijā. Tomēr galvenais uzsvars ir uz to, ka veicot HIV testu pacientam būtu jāsaņem adekvāta pirms un pēc testa konsultācija, tādēļ vairākas valstis iebilst pret šo testu ieviešanu. Nevalstisko organizāciju pārstāvji norāda, ka paštestu izmantošana būtu jāatbalsta, jo arī jau šobrīd HIV testi ir pieejami privātpersonām, tai skaitā tos var iegādāties internetā un labāk šo lietu legalizēt un sakārtot.

L.Vīksna norāda, ka, ņemot vērā sabiedrības attieksmi pret HIV infekciju, vajadzētu pirms un pēc HIV eksprestesta veikšanas saņemt speciālista konsultāciju.

L.Vīksna vērš uzmanību arī uz to, ka HIV/TB/STI izplatības ierobežošanas koordinācijas komisijas sanāksmēs vajadzētu pievērst lielāku uzmanību jautājumiem par B un C hepatītu, kā arī STI.

A.Molokovskis norāda, ka Lielbritānijā HIV eksprestestu tiešā pieejamība sabiedrībai ir no šī gada marta mēneša.

I.Upmace norāda, ka arī Spānijā pašlaik notiek diskusijas par HIV eksprestestu tiešo pieejamību sabiedrībai.

I.Upmace jautā, vai būtu iespējams Plānu rakstīt ilgākam laika posmam?

S.Līviņa atbild, ka Ministru kabineta noteikumi nosaka politikas plānošanas dokumentu ilgumu. Plāns netiek rakstīts ilgākam laika periodam par 3 gadiem.

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

2. Par HIV profilakses punktu darbības izvērtējumu 2013.gadā

(L.Grāmatiņa)

L.Grāmatiņa informē, ka 2013.gada beigās tika veikts pētījums par HIV profilakses punktu (HPP) darbību Latvijā. Rezultātā ir sagatavots ziņojums „HIV profilakses punktu darbība Latvijā un nākotnes attīstības virzieni”. Mērķis bija apzināt situāciju, izprast izaicinājumus, lai uzlabotu HIV profilakses darba un kaitējuma mazināšanas darba efektivitāti. Informācijas ievākšanas instruments bija anketa un HPP darbinieku telefonintervijas (informācijas precizēšanai).

HPP vispārīgā informācija - 80% HPP ir sociālo pakalpojumu sniedzēji; 73% HPP ir zemā sliekšņa pakalpojumu sniedzēji; Rīgā, Daugavpilī, Jūrmalā mobilā vienība; 6 HPP

nodrošināts ielu darbs (brīvprātīgo darbs); Liepājā un Olainē darbojas metadona programma; apmācību darbība (DIA+LOGS, Jelgava); aprūpes papildpakalpojumi (LSK). HPP pakalpojumi pieejami galvenokārt darba dienās un fiksētās vietās (no plkst. 8:00, 9:00 vai 10:00 līdz plkst. 17:00, 18:00 vai 19:00).

HPP galvenās mērķa grupas ir narkotiku lietotāji – gan stimulantu, gan opiātu lietotāji. Ar augsta HIV inficēšanās riska apdraudētajām grupām – vīriešiem, kuriem ir sekss ar vīriešiem, strādā 6 HPP, savukārt ar komercseksā iesaistītajām personām – 7 HPP.

HPP darbinieku profils - 12 HPP darbā iesaistīti sociālie darbinieki; 6 HPP darbojas psihologs; 2 HPP klientiem tiek sniegta juridiskā palīdzība; 2 HPP pieejami ārstu pakalpojumi; 12 HPP pieejami medmāsu pakalpojumi. Testēšana tiek nodrošināta 12 HPP un pakalpojuma nodrošināšanā iesaistītas 13 medmāsas.

HPP pieejamie pakalpojumi – 7 HPP tālrunis, 4 HPP brīvā laika aktivitātes un dators, 3 HPP pieejams internets, 5 HPP veļas mazgāšana un apģērba izdalīšana, 16 HPP pieejamas šļirces, adatas, prezervatīvi, spirta salvetes, informatīvie materiāli un izlietojo injicēšanas piederumu savākšanas konteineri.

Tālākajā prezentācijas gaitā tiek sniegta informācija par HIV profilakses punktu kopējiem darbības rādītājiem 2013.gadā. Datu avots - HIV profilakses punktu elektroniskā datu uzskaites sistēma. Kopumā 2013.gadā HPP apmeklējušas 4991 personas, no kurām 2801 personas bija injicējamo narkotiku lietotāji un 2190 apmeklētāji. 2013.gadā izsniegtas 341421 šļirces, savāktas 277554 šļirces un izsniegti 90894 prezervatīvi. Gan savākto, gan izdalīto šļirču daudzums, salīdzinot ar 2011.un 2012.gadu, ir pieaudzis. No kopējā izsniegto šļirču apjoma 67,1% izsniegti Rīgas HPP, savukārt 31,9% reģionos. 2013.gadā HPP snieguši 12195 konsultācijas, kas ir vairāk nekā 2011.un 2012.gadā. 7031 konsultācijas sniegtas injicējamo narkotiku lietotājiem, bet atlikušās 5164 konsultācijas sniegtas apmeklētājiem. Attiecībā uz HPP veikto ekspresdiagnostiku, tad 2013.gadā veikti 1000 HIV eksprestesti (pozitīvi reaģējuši 8,6%) injicējamo narkotiku lietotājiem un 953 HIV eksprestesti apmeklētājiem (pozitīvi reaģējuši 1,5%). 2013.gadā veikti 583 C hepatīta eksprestesti (pozitīvi reaģējuši 29,0%) injicējamo narkotiku lietotājiem, savukārt apmeklētājiem veikti 780 testi (pozitīvi reaģējuši 7,8%). Attiecībā uz B hepatīta ekspresdiagnostiku, tad 2013.gadā veikti 581 testi (pozitīvi 2,1%) injicējamo narkotiku lietotājiem un 381 tests (pozitīvi reaģējuši 1,1%) HPP apmeklētājiem.

S.Līviņa jautā, vai metadona programma Liepājā un Olainē tiek īstenota HIV profilakses punktos?

L.Grāmatiņa atbild, ka metadona programma tiek īstenota HPP telpās ārpus tā darba laika vai tajā pašā ēkā, kur atrodas HPP.

S.Līviņa norāda, ka prezentācijā tika ziņots par 16 HPP, kur tiek izsniegtas šļirces, bet Latvijā kopā ir 19 HPP. Vai visos HPP netiek izsniegtas šļirces?

L.Grāmatiņa atbild, ka prezentācijā sniegtā informācija attiecas uz 2013.gadu, kad Latvijā kopumā darbojās 17 HPP, no kuriem 16 HPP izsniedz šļirces, adatas, prezervatīvus un citus darbam nepieciešamos materiālus. 2014.gadā ir nākuši klāt divi HPP – Balvos un Ventspilī, tāpēc 2014.gadā kopumā Latvijā ir 19 HPP, no kuriem šļirces ir pieejamas 17 HPP.

S.Līviņa jautā, kā SPKC plāno attīstīt savu darbību saistībā ar HPP?

L.Grāmatiņa atbild, ka turpinās uzrunāt pašvaldības, kur HIV infekcijas izplatība ir augstāka nekā vidēji Latvijā, tādā veidā paplašinot HPP tīklu Latvijā. Šāda veida pašvaldību uzrunāšana tika veikta 2013.gada rudenī, kad uz aicinājumu sadarboties HIV profilakses jomā atsaucās gan Balvi, gan Ventspils.

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

3. Par ECDC ekspertu vizīti HIV infekcijas, B un C hepatīta profilakses jautājumos (J.Feldmane)

J.Feldmane informē, ka 2014.gada rudenī Latvijā vizītē būs Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra (ECDC) eksperti saistībā ar HIV infekcijas, B un C hepatīta profilakses jautājumiem. Izvērtējot situāciju, eksperti sniegs turpmākās rekomendācijas, lai uzlabotu profilakses darbu Latvijā. Pašlaik tiek plānots vizītes norises laiks un darba kārtība. Jūlijā notiks pārrunas ar ECDC ekspertiem, kurās tiks precīzāk apspriesta vizītes norise.

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

4. Dažādi jautājumi un īsa informācija

A.Molokovskis informē, ka no šī gada 30.jūnija līdz 2.jūlijam notiks tikšanās ar farmācijas firmu centrālo ofisu un Patentu Pūla pārstāvjiem. Patentu Pūlam tiks jautāts par to, vai Latvijai un Lietuvai būtu iespējams mainīt zāļu „Valcyte” iegādes nosacījumus.

Nolemj: informāciju pieņemt zināšanai.

Sanāksmi beidz plkst. 16:15

Komisijas priekšsēdētāja

/paraksts/

S.Līviņa

Protokolēja

/paraksts/

Š.Konova